

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE**

RKR-61-11/07/DN-5 /07

Kraków, dn. 16 maja 2007 r.

DECYZJA Nr RKR - 46/2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172, ze zm.), w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331) po przeprowadzeniu – z urzędu - postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, polegające na:

- I. stosowaniu zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne, przyjętych przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego, w Uchwale nr 26/IX/2006 z dnia 27.09.2006 r., której uregulowania mają bezpośrednie zastosowanie we wzorcu umowy o świadczenie usług edukacyjnych na podstawie § 3 ust. 1 tej umowy, a która zawiera postanowienie, w brzmieniu :

„Każda ze stron może wypowiedzieć umowę ze skutkiem na koniec semestru, w którym nastąpiło wypowiedzenie (...)”,

które jest zbieżne z postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone;

- II. naruszeniu obowiązku wynikającego z art.160 ust.3 w zw. z art. 269 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 164 poz.1365 ze zm.) poprzez nie zawarcie, w formie pisemnej, umów ze studentami, którzy podjęli – odpłatnie - naukę w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w roku akademickim 2006/2007

i nakazuje zaniechanie ich stosowania.

Uzasadnienie

W okresie od 3 listopada 2006 r. do 18 stycznia 2007 r. Prezes Urzędu Ochrony konkurencji i Konsumentów – Delegatura Urzędu w Krakowie (dalej „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy zapisy zawarte we wzorach umów zawieranych ze studentami na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 ze zm.) i w regulaminach studiów, stosowanych przez Uniwersytet Jagielloński (dalej „Uniwersytet”), nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych określonych przepisami Kodeksu cywilnego oraz czy nie stanowią naruszenia uzasadniającego

wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania wyjaśniającego Uniwersytet przedłożył:

1. *Regulamin studiów I stopnia, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich,*
2. *wzór umowy o świadczenie usług edukacyjnych,*
3. *Uchwałę nr 25/IX/2006 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 27 września 2006 r. w sprawie udzielania zwolnień z całości lub części opłat za studia i inne usługi edukacyjne oraz rozkładania tych opłat na raty,*
4. *Uchwałę nr 26/IX/2006 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 27 września 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne,*
5. *Zarządzenie nr 8 Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z 1 lutego 2006 r. w sprawie wysokości opłat za zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2006/2007 na studiach odpłatnych*
6. *Zarządzenie nr 62 Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z 2 października 2006 r. w sprawie wysokości opłat za usługi edukacyjne w roku akademickim 2006/2007.*

Analizując ww. dokumenty Prezes UOKiK zwrócił uwagę na zapis z § 6 ust. 1 *Uchwały nr 26/IX/2006 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 27 września 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne, w brzmieniu:*

„Każda ze stron może wypowiedzieć umowę ze skutkiem na koniec semestru, w którym nastąpiło wypowiedzenie, (...)”.

W ocenie Prezesa UOKiK powyższy zapis jest zbliżony treścią do postanowienia, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 20 czerwca 2006 r. pod numerem 759, w brzmieniu:

„student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim”.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK uwzględnił również przepisy *ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 164 poz.1365 ze zm.),* w szczególności art. 160 ust. 3, w myśl którego warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta pomiędzy uczelnią a studentem w formie pisemnej. Z kolei art. 269 ust. 2 tej ustawy stanowi, iż umowy, o których mowa w ww. art. 160 ust. 3 ustawy, obowiązują od roku akademickiego 2006/2007.

Tymczasem, jak wynika z informacji przedłożonych przez Uniwersytet, kształci on odpłatnie około 17.200 studentów, przy czym do dnia 31 października 2006 r. zawartych zostało jedynie 300 umów. Powyższe dane liczbowe mogły wskazywać, iż Uniwersytet nie wypełnił ustawowego obowiązku, o którym mowa w art. 160 ust. 3 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nie zawarł pisemnych umów ze studentami podejmującymi naukę w roku akademickim 2006/2007. Przyjmując, iż liczba studentów pierwszego roku stanowi przeciętnie 20-30 % ich ogółu, a także, iż Uniwersytet zawarł umowy ze studentami, których liczba stanowi jedynie ok. 1,7 % ogółu – zachodzi podejrzenie, iż uczelnia nie zawarła pisemnych umów ze wszystkimi studentami, którzy podjęli, odpłatnie, naukę w roku akademickim 2006/2007.

Uwzględniając powyższe, w dniu 19 stycznia 2007 r., postanowieniem Nr RKR-53/2007, zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania przez Uniwersytet Jagielloński praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu przywołanego wyżej postanowienia umownego, które jest zbieżne z klauzulą wpisaną do na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy

uznanych za niedozwolone, oraz na naruszeniu obowiązku wynikającego z art.160 ust.3 w związku z art. 269 ust. 1 i ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Uniwersytet wyjaśnił, iż kwestionowane postanowienie zostało uwzględnione w Uchwale Senatu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne w oparciu o zapis wzorca umowy przygotowanego przez Fundację Rektorów Polskich we współdziałaniu z Parlamentem Studentów RP.

Ponadto, Uniwersytet podał, iż zawarcie wymaganych przez *Prawo o szkolnictwie wyższym* umów w terminie do 31 października 2006 r. było niemożliwe, ponieważ – z uwagi na tryb przeprowadzenia egzaminów dojrzałości – postępowanie rekrutacyjne zostało przez Uniwersytet przedłużone do dnia 16 października 2006 r. Z uwagi na powyższe oraz uwzględniając zwiększone „obciążenie pracami” związanymi z obsługą studentów nowoprzyjętych - zawarcie umów ze wszystkimi studentami przyjętymi w bieżącym roku akademickim było niemożliwe.

Jednocześnie Uniwersytet poinformował, iż aktualna liczba studentów, pobierających naukę odpłatnie wynosi 15 552, z czego 5 778 to studenci nowopryjęci. Do dnia 31 października 2006 r. zawarto 300 umów ze studentami przyjętymi na odpłatne studia w roku akademickim 2006/2007. Według stanu na dzień 29 stycznia 2007 r. przygotowano 5 830 umów, w tym 5 061 to umowy ze studentami przyjętymi na odpłatne studia w roku akademickim 2006/2007. Przygotowane umowy odebrało 5 052 studentów, w tym 4 443 to studenci przyjęci w roku akademickim 2006/2007. Uniwersytet wyjaśnił ponadto, że część studentów przebywa na urloпах dziekańskich, stypendiach lub uzyskały już absolutorium, część natomiast uchyla się od podpisania umów.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje:

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie jest publiczną uczelnią akademicką, utworzoną w drodze ustawy. Jednym z podstawowych zadań uczelni jest kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej. Kształcenie odbywa się w formie studiów stacjonarnych – nieodpłatnie, oraz w formie studiów niestacjonarnych – odpłatnie.

Zgodnie z art. 160 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, organizację i tok studiów oraz związane z nimi prawa i obowiązki studenta określa regulamin studiów. Natomiast, zgodnie z ust. 3 tego przepisu, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Analiza dokumentów przedłożonych przez Uniwersytet wykazała, iż wzorzec umowy o świadczenie usług edukacyjnych nakłada na studentów obowiązek m.in. wnoszenia opłat według trybu i zasad określonych przez Senat Uniwersytetu (§ 3 ust. 1 wzorca umowy). Biorąc zatem pod uwagę, że regulacje zawarte w uchwałach Senatu tej uczelni mają bezpośrednie zastosowanie do umów zawieranych ze studentami, Prezes UOKiK uznał, że zapisy uchwał dotyczących zasad pobierania opłat podlegają kontroli pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami na równi ze wzorcem umowy.

Stosowane przez Uniwersytet wzory umów są wzorcami umownymi w rozumieniu art.384 k.c., których postanowienia są bezpośrednio stosowane w umowach, jakie Uniwersytet zawiera ze studentami.

Odpłatne świadczenie usług edukacyjnych ma charakter umowy, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, zgodnie z art. 750 k.c. Umowa ta jest umową wzajemną, w której świadczeniem głównym są usługi edukacyjne, za które konsument uiszcza opłaty. Występują w niej zatem dwie strony: Uniwersytet i student.

Studenci, z którymi Uniwersytet zawiera umowy o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych, są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą.

Natomiast Uniwersytet – w myśl art. 4 pkt 1 lit.a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - jest traktowany jako przedsiębiorca, tj. osoba prawna organizująca i świadcząca usługi o charakterze użyteczności publicznej. Stanowisko to potwierdza również orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z 7.04.2004 r. sygn. akt III SK 22/2004) oraz orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wyrok z 28.09.2005 r. sygn. akt XVII AmC 18/05; wyrok z 12.12.2005 r. sygn. akt XVII Amc 80/2004).

W świetle art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (są to tzw. niedozwolone postanowienia umowne). Jak stanowi § 3 tego przepisu, nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu; w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych ze wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Mając powyższe na uwadze, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Na wstępie należy zwrócić uwagę, iż w dniu dnia 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie *ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331)*. Stosownie do art. 131 tej ustawy – do postępowań wszczętych na podstawie dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. Biorąc zatem pod uwagę, iż przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. i nie zostało zakończone do dnia 21 kwietnia 2007 r. - w niniejszej sprawie zastosowane zostały przepisy ustawy dotychczasowej.

Treść art. 1 ust. 1 *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* – zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów” – wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowania przez Uniwersytet wzorców umów zawierających niedozwoloną klauzulę oraz uchylania się Uniwersytetu od zawarcia wymaganych przez prawo umów ze studentami studiów odpłatnych. Wzorce umowne, o których mowa mają zastosowanie przy zawieraniu – wymaganych prawem – umów ze studentami. Dotyczą one zatem obecnych i wszystkich potencjalnych studentów Uniwersytetu, co oznacza, że mogą mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Zatem niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które

zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Art. 23a ust. 2 precyzuje zatem klauzulę generalną zawartą w ust. 1, poprzez egzemplifikację najczęściej występujących form zjawiskowych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Jednak, w jednym przypadku, przepis z ust. 2 wprost uznaje za jedną z praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

Aby było możliwe stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj.:

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności,
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Jak wyżej wskazano, Prezes UOKiK zakwestionował stosowanie przez Uniwersytet:

1. wzorców umów zawierających niedozwoloną klauzulę oraz
2. uchylanie się od zawarcia wymaganych przez prawo umów ze studentami studiów odpłatnych.

ad 1

Zgodnie z art. 479⁴² k.p.c. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca uznanych za niedozwolone i zakazuje ich stosowania. Z brzmienia art.479⁴³ k.p.c. wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵ §2 k.p.c..

Oznacza to, że bezprawnym jest stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru, nawet jeżeli postanowienia te stosują przedsiębiorcy nie pozwani w procesie przed SOKiK na podstawie art.479³⁶⁻⁴⁵ k.p.c.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK na podstawie którego dokonany jest wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵ k.p.c. została rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. w sprawie o sygn. akt. III SZP 3/06. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, tj. zakaz stosowania klauzuli wpisanej do Rejestru dotyczy wszystkich przedsiębiorców, a nie tylko tych, których dotyczył wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Przy czym, jak podniósł Sąd, zakazane jest wykorzystywanie nie tylko klauzuli w identycznym brzmieniu, ale także klauzuli o zbliżonej treści, która wywołuje takie same skutki, jak klauzula już wpisana.

Zatem, w celu udowodnienia bezprawności działań Uniwersytetu należy wykazać, że ww. zapis jest tożsamy z zapisami umieszczonymi w Rejestrze postanowień umownych uznanych za niedozwolone.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że Uniwersytet, w zakresie odpłatnego kształcenia w formie studiów niestacjonarnych, jest przedsiębiorcą i że stosuje wzorzec umowy, którego zapisy (m.in. ww. § 3 ust. 1) nakładają na studentów obowiązki, wyszczególnione w uchwałach Senatu dotyczących trybu i zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne. Kwestionowane, w niniejszej sprawie, jest posługiwanie się w odniesieniu do studentów zapisem § 6 ust. 1 *Uchwały nr 26/IX/2006 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 27 września 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne*, w brzmieniu:]

„Każda ze stron może wypowiedzieć umowę ze skutkiem na koniec semestru, w którym nastąpiło wypowiedzenie, (...)”.

Jak już wyżej wskazano, umowa o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych ma charakter umowy zlecenia. Zgodnie z art. 746 § 1 k.c. dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie, licząc się oczywiście z konsekwencjami, jakie się z tym wiąże. Nie można też – zgodnie z § 3 tego przepisu – zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. Wypowiedzenie umowy wiąże się z określonymi skutkami, które są zróżnicowane w zależności od tego, kto wypowiada umowę. Jeżeli uczynił to dający zlecenie, to powinien przyjmującemu zlecenie: zwrócić uzasadnione wydatki, a przy odpłatnym zleceniu uiścić ponadto odpowiednią część umówionego wynagrodzenia oraz jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien naprawić także ewentualną szkodę. Jeżeli umowę zlecenia wypowiedział przyjmujący je, to powinien rozliczyć się z otrzymanych zaliczek, a jeżeli to uczynił bez ważnego powodu – jest także odpowiedzialny za ewentualną szkodę powstałą z tego tytułu.

Jak wynika z powyższego, nie można ograniczać - stronom umowy zlecenia - prawa do wypowiedzenia jej w każdym czasie, co ma miejsce w rozpatrywanym przypadku. Postanowienie z § 8 ust. 1 wzorca umowy przewiduje prawo wypowiedzenia umowy, jednak wyłącznie ze skutkiem na koniec semestru. W efekcie student do końca semestru, w którym została wypowiedziana umowa, związany jest jej postanowieniami, co oznacza m.in. uiszczanie wszelkich świadczeń z niej wynikających, czyli przede wszystkim chesnego. Należy zwrócić uwagę, iż skutek wypowiedzenia umowy na koniec semestru jest również przewidziany dla Uniwersytetu. A jak wskazuje dalsza treść § 6 ust. 1, Uniwersytet może wypowiedzieć umowę w przypadku: prawomocnego skreślenia studenta z listy studentów, utraty przez Uniwersytet uprawnień do prowadzenia kierunku na określonym poziomie studiów oraz nie wywiązywania się przez studenta z zobowiązań wynikających z umowy. Zatem i w tych przypadkach student obowiązany jest uiszczać chesne do końca semestru, w którym nastąpiło wypowiedzenie. Jak uznał Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w uzasadnieniu wyroku z dnia 28.09.2005 r. (sygn. akt XVII AmC 18/05), zapis taki *„narusza dobre obyczaje, jak rzetelność i uczciwość kupiecką i rażąco narusza interesy konsumenta/studenta, który jest zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w postaci naliczenia chesnego za semestr nauki, z której nie korzysta, w sytuacji, gdy z ważnych powodów wypowiedział umowę”.*

Prezes UOKiK uznał zatem, że wyżej cytowany jest zbieżny w swej treści i skutkach z następującym zapisem umieszczonym już w Rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone:

- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 20.06.2006 r. pod nr 759: *„Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru, tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim(...)”.*

Powyżej wskazana klauzula również ogranicza uprawnienie studenta do rozwiązania umowy, w tym przypadku do ściśle określonych dwóch terminów (na koniec semestru zimowego i letniego), a tym samym pozbawia go wypowiedzenia umowy w każdym czasie. Zbieżność obu postanowień, tj. wpisanego do Rejestru i stosowanego przez Uniwersytet, jest więc oczywista. Uniwersytet, stosując przedmiotowy zapis z § 6 ust. 1 ww. Uchwały Senatu w związku z § 3 ust. 1 wzorca umowy, dopuścił się tym samym stosowania klauzuli wpisanej już do Rejestru, co oznacza, iż naruszył przepis art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

ad 2

Jak wynika z informacji uzyskanych w toku niniejszego postępowania, Uniwersytet przyjął łącznie 5 778 studentów, podejmujących naukę w roku akademickim 2006/2007. Do dnia 31 października 2006 r. Uniwersytet zawarł 300 umów z tymi studentami, co stanowi zaledwie 5,2 %. Ustalono również do dnia 29 stycznia 2007 r. Uniwersytet przygotował dla ww. studentów 5 061 umów, z czego zawartych zostało 4 443.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, iż zarówno liczba przygotowanych umów, a tym bardziej liczba umów faktycznie zawartych nie jest równa liczbie studentów przyjętych na studia w bieżącym roku akademickim. Uniwersytet powinien zawrzeć umowy jeszcze z 1 335 studentami.

Argument Uniwersytetu, iż opieszałość w zawieraniu umów ze studentami spowodowana została „zwiększonym obciążeniem pracami związanymi z obsługą nowoprzyjętych studentów” – nie zasługuje na uwzględnienie. Uniwersytet, jak inne uczelnie wyższe, rekrutuje studentów przed każdym rokiem akademickim. A zatem, poziom obciążenia pracami związanymi z obsługą nowoprzyjętych studentów jest możliwy do przewidzenia z uwagi na powtarzalność tego procesu.

Prezes UOKiK nie uwzględnił również argumentu Uniwersytetu, zgodnie z którym powodem nie zawarcia tak dużej ilości umów jest nieobecność studentów, spowodowana urlopami dziekańskimi czy też uzyskaniem absolutorium. Wydaje się mało prawdopodobne, iż wkrótce po rozpoczęciu studiów, ponad 20 % studentów otrzyma urlopy dziekańskie. Ponadto, oczywistym jest, iż stwierdzenia odbycia studiów wyższych, jakim jest absolutorium, nie można uzyskać na pierwszym roku.

Uwzględniając powyższe należy uznać, iż - poprzez nie zawarcie umów ze studentami, którzy podjęli naukę w roku akademickim 2006/2007 - Uniwersytet nie dopełnił obowiązku, wynikającego z art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, a tym samym – ocenić działanie Uniwersytetu jako bezprawne.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy – powołanego na wstępie uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy.

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (wyrok SA z 24.01.1991 r., XV Amr 8/90; 4.07.2001 r. XVII Ama 108/00; 23.20.2002 r. XVII Ama 133/2001).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”.

Stosowane przez Uniwersytet wzorce umowy wykorzystywane są przy zawieraniu umów ze studentami. Stroną takiej umowy są zarówno wszyscy aktualni studenci Uniwersytetu, jak i wszyscy przyszli (potencjalni). Zatem krąg adresatów takiego wzorca nie jest z góry określony. Biorąc pod uwagę, że student podejmujący odpłatną naukę na Uniwersytecie nie ma wpływu na zapisy zawieranej z nim umowy, gdyż nie jest ona z nim indywidualnie negocjowana, należy uznać, że wszelkie zawarte w niej bezprawne zapisy, godzą w jego interes.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że obie przesłanki zastały spełnione, co oznacza, iż Uniwersytet dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje jej zaniechania.

Mając powyższe na uwadze, postanowiono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury UOKiK w Krakowie (31 – 011 Kraków, Pl. Szczepański 5).

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępca Dyrektora Delegatury
Leszek Piekarz

Otrzymuje:
Uniwersytet Jagielloński
ul. Gołębia 24
31-007 Kraków